

Zeugenhouder en tijd over? Dat bestaat niet!

Vergelijken van arbeidsproductiviteit

Jarno van den Berg, Elsa Brandsma,
Johan Zonderland

De arbeidsproductiviteit op zeugenbedrijven ligt gemiddeld op 1,72 grootgebrachte biggen per ingezet arbeidsuur. De variatie tussen de onderzochte bedrijven is groot. Het varieert van 0,44 tot 3,90 grootgebrachte biggen per uur. Gemiddeld kost een zeug ruim 15,5 uur per jaar. Dit blijkt uit een telefonische enquête die is uitgevoerd door het Praktijkonderzoek.

Berekenen arbeidsproductiviteit

Hoe kan het dat de ene zeugenhouder meer werk heeft met 200 zeugen dan een collega met een vergelijkbaar bedrijf? De reden hiervan is niet altijd bekend. Het doel van dit onderzoek is het opsporen van de mogelijke oorzaken voor verschillen als deze. Als maat wordt het begrip arbeidsproductiviteit gebruikt: het aantal grootgebrachte biggen per uur arbeid. Zie ook de volgende formule in onderstaand blauw kader.

Via een telefonische enquête hebben we 422 zeugenbedrijven

succesvol benaderd. Er is met name gevraagd naar welke personen op het vermeerderingsbedrijf meewerken, hoeveel uur ieder in totaal per week meewerkt en hoeveel tijd aan welke type werkzaamheden wordt besteed.

Van de 422 bedrijven zijn 125 bedrijven gesloten. De bedrijven hadden hebben gemiddeld 289 zeugen met 24,1 gespeende biggen per zeug per jaar, wat overeenkomt met het landelijke gemiddelde. De gemiddelde leeftijd van de ondernemers is 43 jaar en het merendeel van de ondervraagde zeugenhouders hadden en heeft een gezinsbedrijf.

Wie werkt mee?

Tabel 1 geeft weer welke personen meewerken op het vermeerderingsbedrijf en hoeveel uur per week.

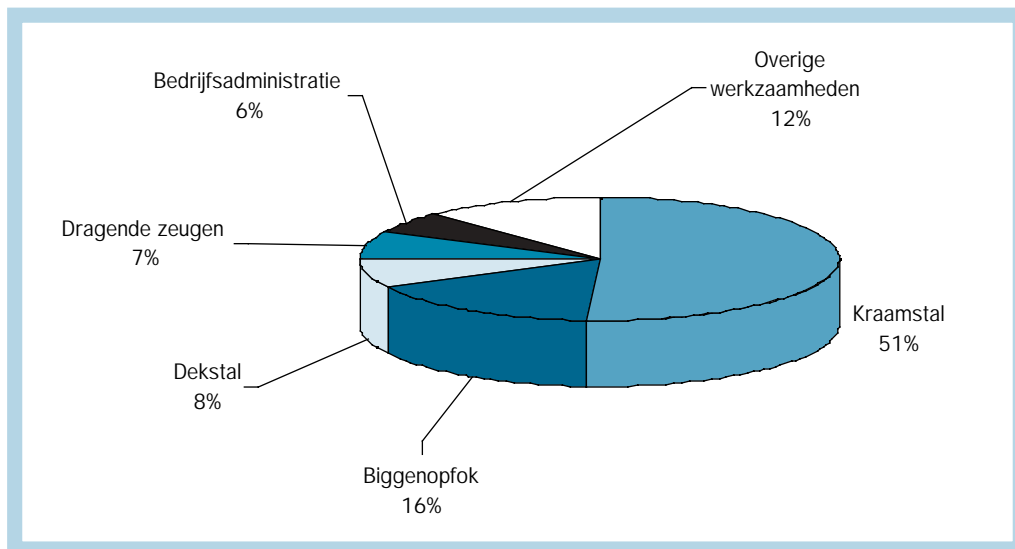
Tabel 1. Werkende personen op het bedrijf

Type persoon	% bedrijven	Gem. aantal uren per week
Ondernemer	100	47,5
Partner	72	19
Kinderen	25	16
Niet-gezinsleden	41	28,6

$$\text{Arbeitsproductiviteit} = \frac{(\text{Aantal grootgebrachte biggen per zeug per jaar} * \text{aantal gemiddeld aanwezige zeugen})}{(\text{Totale arbeidsinzet in uur per week} * 52 \text{ weken})}$$

Zeugenhouder,
en tijd over?
Dat bestaat niet!

Afbeelding 1. Tijdsbestedingen per bedrijfsonderdeel (in procenten)

Op veel bedrijven werkt de partner mee op het vermeerderingsbedrijf. Op ruim de helft van de bedrijven zelfs meer minstens een dag per week mee op het vermeerderingsbedrijf. Kinderen werken minder mee op het bedrijf. OpEr wordt op veel bedrijven (41%) wordt gebruik gemaakt van arbeid door niet-gezinsleden. Op 10 procent van deze bedrijven werkt minimaal één niet-gezinslid fulltime mee (gemiddeld meer dan 36 uur per week).

Tijdsbesteding op de bedrijven

In afbeelding 1 staat de arbeidsverdeling op het bedrijf op basis van type werkzaamheden. Zoals verwacht heeft de kraamstal het grootste aandeel in de arbeidsbesteding. Deze afdeling wordt door veel zeugenhouders ook gezien als het leukste onderdeel van het bedrijf.

Arbeidsproductiviteit

Vooraf vermoedden we een verschil in arbeidsproductiviteit in de wijze van voer verstrekken, de wijze van huisvesting van de dragende zeugen (individueel versus

groepshuisvesting) en in de bedrijfsomvang invloed zou hebben op de arbeidsproductiviteit. Deze eerste twee aspecten hadden echter (bijna) geen invloed op de arbeidsproductiviteit, de bedrijfsomvang wel. In tabel 2 staan van drie categorieën op basis van bedrijfsomvang de gemiddelden van de arbeidsproductiviteit. Deze zijn genomen berekend over het totaal binnen de hele categorie. Binnen elke categorie bedrijfsomvang is de gemiddelde arbeidsproductiviteit berekend over de 25 % bedrijven met de hoogste en over de 25 % bedrijven met de laagste arbeidsproductiviteit. De gemiddelde arbeidsproductiviteit van alle bedrijven is 1,72 grootgebrachte biggen per ingezet arbeidsuur. De arbeidsproductiviteit varieert tussen alle bedrijven van 0,44 tot 3,90.

Uit de tabel blijkt dat de arbeidsproductiviteit toeneemt bij een grotere bedrijfsomvang. Ook blijkt dat een grote variatie in arbeidsproductiviteit bestaat tussen bedrijven met dezelfde omvang. De arbeidsproductiviteit varieert bijvoorbeeld bij de bedrijven met 200 tot 299 zeugen van 1,11 tot met 2,25.

Vooruitzicht

Het onderzoek wordt vervolgd met de afwerking het afnemen van een vragenlijst bij 80- tot 100 nader te selecteren varkenshouders. Uit deze vragenlijst willen we vooral opmaken hoe zeugenhouders bepaalde werkzaamheden uitvoeren en waarom vergelijkbare bedrijven zo'n groot verschil kennen in arbeidsproductiviteit. De resultaten hiervan worden begin 2005 verwacht.

U kunt uw eigen arbeidsproductiviteit berekenen met de ArbeidsproductiviteitsWijzer op de internetsite van het Praktijkonderzoek.

Deze is te vinden op www.pv.wur.nl/producten/software.

Tabel 2. Gemiddelden van arbeidsproductiviteit op basis van bedrijfsomvang (aantal grootgebrachte biggen per arbeidsuur)

Bedrijfsomvang (Aantal zeugen)	Aantal bedrijven	Gemiddelde arbeidsproductiviteit	25% laagst	25% hoogst
100-199	133	1,34	0,76	1,99
200-299	143	1,67	1,11	2,25
300 of meer	146	2,12	1,43	2,94